

robert f. e. schweizer

mijn vriend
Emmanuel

Roman

NARRATIO

robert f.e. schweizer

mijn vriend Emmanuel

Narratio

CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
NUGI 300
trefwoord: romans; oorspronkelijk

ISBN 90 5263 075 5

© 1992 uitgeverij NARRATIO

Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem tel. 0183 62 81 88

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

drukwerk: Haveka, Alblasterdam

afwerking: Boekbinderij van Strien, Dordrecht

Er is iets aan rome dat je nergens anders kunt vinden. het is niet iets in het uiterlijk van de stad, het is iets in dat speciale karakter dat de stad uitademt. vooral bij zonsondergang is dat te merken. zonsondergang stelt als het ware de toonsoort van een stad vast. er zijn steden waar je niet eens merkt dat de zon ondergegaan is, zoals parijs, londen en zeker new-york. daar zul je geen mensen vinden die bij het afscheid van de dag stil blijven staan. zonsondergang hoort daar niet bij hun leven. dan zijn er ook steden waar zonsondergang wel een deel van het leven is, maar daar is het afscheid van de dag meestal doordrongen van weemoed. daar neemt men niet alleen afscheid van de veiligheid van het zichtbare, van de dag, daar neemt men ook afscheid van het leven, iedere dag een beetje meer. en dat is helemaal zo buiten de stad, waar zonsondergang de duisternis van de nacht inluidt. maar hoe mooi ook, de toonsoort van zonsondergang is er één van mineur, is er één van het grote verdwijnen dat wij allemaal eens zullen moeten ondergaan. vandaar dat met zonsondergang het grote wegkruipen begint. maar in rome is dat allemaal anders. als daar de zon ondergaat en de schemering al vrij snel naar de nacht leidt komt er een warme gerustheid over de stad. er komt een gevoel van in de eeuwigheid geborgen te zijn. de nacht in rome geeft het gevoel van die diepe eeuwigheid waar het verlangen naar vraagt. daarom is rome bij zonsondergang waarlijk de eeuwige stad, een stad die altijd zal zijn en er menselijk gesproken altijd geweest is of men nu gelovig is in een kerk of in een moskee of in een synagoge of helemaal niet. rome is. rome blijft. hoe donker de nacht ook zijn zal, in rome zal het altijd dag worden, ook al zal die dag eens de jongste dag moeten zijn.

dat laatste deed mij denken aan wat ik in de eerste uren van dit nieuwe joodse jaar meegemaakt had in de synagoge. wat ook de ramshorens aangekondigd hebben, wat ook weer de rampspoed zal kunnen zijn die Israël in dit nieuwe jaar mee zal moeten maken, de joodse gemeenschap is een gemeenschap. het is een hechte gemeenschap die iedere

toekomst aan zal kunnen. hoe oneens zij het ook meestal met elkaar zijn, wat de toekomst betreft die bevecht het joodse volk in liefdevolle warme gemeenschappelijkheid. en dat in een niet joodse wereld die verscheurd en onzeker blijft. ik dacht aan de hardheid van die wereld, vooral als zij in naam der liefde zegt te handelen. ik dacht aan al die nieuwe politieke modes. ik dacht aan al dat wegwerpen van alle traditie om er eenzaamheid en ongeloof voor in de plaats te krijgen; marxisme, feminisme. alsof god de wereld zo geschapen zou moeten hebben? wat een verschil aan volkeren in één wereld!

in zulke gedachten liep ik verder. ik was aangekomen bij het terras dat op de pincio hoog boven rome uitkijkt. ik moest zo uit gewoonte gelopen zijn. voor mij is er geen andere plaats om zonsondergang over rome mee te maken. ik keek dan als vanzelf om mij heen naar wat de avondschemering onwezenlijk begon te maken. in de avond wordt alles schimmig, zonder lief en zonder leed. alles is rustig nu de vogels zwijgen.

en toen zag ik hem! ik schrok. ik wilde direct snel weglopen. om de eerste dag van je nieuwe jaar in te gaan met iemand tegen te komen die je eigenlijk nooit meer wil tegenkomen, is niet zo prettig. ik keek naar hem maar ik merkte dat hij mij al gezien had. ontlopen kon ik hem niet meer. ik zag iets verheugds over zijn gezicht komen. eigenlijk was hij niet zo veel veranderd sinds die dagen dat ik hem nog gekend had. nog steeds straalde hij tegelijkertijd menselijke warmte en schoolmeesterachtigheid uit. nog steeds was daar die strijdvaardige nadrukkelijkheid. ook zijn uiterlijk was nog net zoals toen hij in de straten van jerusalem rondliep. geen rimpeltje was er bijgekomen, geen grijs haartje. dat moet komen, dacht ik, doordat iedereen hem blijft zien zoals zij over hem geloven, iedere eeuw weer op een andere manier. maar ook steeds weer zonder rekening te houden met de werkelijkheid zoals die was en zoals ik die mij blijf herinneren. ooggetuige te zijn geweest heeft zo zijn voordelen. hij was dan ook duidelijk zichzelf gebleven, zoals dat eigenlijk het lot van ieder mens is, zelfs als de jaren hem rijper hebben gemaakt.

hij kwam naar mij toe, hij ging voor mij staan. even kwamen er pretlichtjes in zijn ogen. om zijn mond was een bijna cynisch trekje.

even herkende ik hem niet meer. hij had duidelijk een vleugje joodse zelfspot over zich gekregen, iets wat hij vroeger nooit gehad had.

bijna teveel van dat goede kwam in zijn stem toen hij vroeg; 'hoe wil je dan dat ik er uit moet zien? zoals in een film?'

plotseling zweefde hij in een wolk van licht omhoog boven mij terwijl er heilige muziek opklonk. 'of bevalt dit je beter?' daar stond hij weer op de grond in een golvend wit gewaad met een stralenkrans om zijn hoofd. 'of wil je dat ik alleen maar een stem uit de hemel ben?'